

DOMOLJUB



Izhaja vsak četrtek. Cena mu je 3 K na leto. (Za Nemčijo 4 K, za Ameriko in druge tuje države 6 K.) — Posamezne številke se prodajajo po 10 vinarjev.

Slovenskemu ljudstvu v pouk in zabavo.

Spisi in dopisi se pošiljajo: Uredništvu „Domoljuba“, Ljubljana, Kopitarjeva ulica. Naročnina, reklamacije in inserati pa: Upravištvu „Domoljuba“, Ljubljana, Kopitarjeva ulica.

Štev. 38.

V Ljubljani, dne 21. septembra 1916.

Leto XXIX.

Bolgarske stranke.

Bolgarija nas zdaj posebno zanimlje. Že zadnjič smo zategadelj pisali o nji, kako je iz naše nasprotnice postala zaveznica. Ko bi bila na strani nam sovražnih držav, bi bila Turčija odtrgana, zveza Nemčije in Avstrije z vzhodom zavrtla, sedanje bojno edinstvo nemogoče. Važno je torej, da poznamo novejšo zgodbo njene politike.

Volivni red v Bolgariji je splošen in proporcionalen, zato so volitve svobodne. Vsaka stranka dobi poslancev, kolikor jih ji gre po številu glasov, ki so se oddali za njo. Volivcev je dober milijon.

Strank je bilo pred vojsko deset, oziroma osem, ki so postavile svoje kandidate ob zadnjih dveh volitvah. Predzadnje volitve so bile meseca decembra leta 1913. Ker Radoslavov, tedanji in sedanji ministrski predsednik, ni dobil za vlado večine, je razpustil sobranje (zbornico) in meseca marca leta 1914. so bile volitve v drugič, pri katerih se mu je posrečilo, da je zvaril skupaj za svojo vlado toliko poslancev, da je za silo mogel računati z večino. Zdaj ob vojski je strankarstvo precej stopilo v kot, ker je bil res ves narod za boj proti Srbiji, da se ji vzame Macedonija. Sedanja vlada ima pa vendarle velike težave s sobranjem, in zelo previdno mora delati, da preмага svoje močne nasprotnike. To se je videlo zadnjič, ko se je šele po daljših pogajanjih posrečilo Radoslavovu, da je dobil od večine sobranja pravico za tri mesece pobirati davke in porabljeni denar v smislu prejšnjih sklepov. Kdor to premisli, mora pripoznati, da sedanja bolgarska vlada nima trdnih tal. Ob vojski dovoljevati proračun vladi samo za tri mesece, je pač silno malo.

Med strankami je najmočnejša liberalna, vladna, ki se sestavlja iz treh prej

samostojnih strank. Svoj čas pod ministrskim predsednikom Stambulovom je bila ta stranka edina; imela je precejšnjo večino in je podpirala Stambulova, ki je bil obenem njen ustanovitelj in načelnik. Stambulov je bil proti temu, da bi bila Bolgarija samo privesek Rusije; hotel jo je samostojno, naslonjeno na zapadne države, iz katerih je zajel tudi liberalne nazore, ki je po njih mislil, da osreči svoj narod. Skrbel je, da so Bolgari hodili v visoke šole na Nemško in v Avstrijo. Rusiji prijazen Bolgari, zlasti velik del izobražene mladine, so ga strastno sovražili. Padel je zavratno umorjen, — pravijo, da po ruskem povelju. Po njegovi smrti je stranka razpadla v tri, ki pa niso imele nobenega političnega vpliva, dokler ni kralj Ferdinand poklical Radoslavova za ministrskega predsednika. Po njegovem vplivu so se za volitve decembra leta 1913. združile vse tri liberalne stranke v eno skupino in dobile od 539.086 oddanih veljavnih glasov 205.198 glasov ter izmed 204 poslancev 94, torej premalo za večino. Ker ni Radoslavov od nobene druge stranke mogel dobiti podpore za svojo vlado, jo je iskal pri demokratih, kmečki stranki in socialistih; razpustil je sobranje in razpisal nove volitve, ki so mu prinesle, kakor smo že povedali, malo večino, s katero zdaj vlada.

Poleg liberalne stranke je bila pred Radoslavovim nastopom najmočnejša konservativna, ki je bila z ozirom na pravoslavno vero in iz hvaležnosti odločno za najožjo zvezo z Rusijo. Njen voditelj Danev je kot ministrski predsednik naravnost rekel, da nasproti Rusiji bolgarska politika ni tuja, to se pravi, da bolgarska politika pravzaprav ni samostojna, ampak ruska. Pri volitvah leta 1913. se je na vse zasukalo. Ne smemo pozabiti, v kakšnih razmerah so bile te volitve. Bolgari so v balkanski vojski sijajno zmagovali; prišli so pred Čataldžo in trkali tako-

rekoč na carigradska vrata. Takrat je bil ministrski predsednik konservativec Gešov. Očita se mu, da je ob ti izredno ugodni priliki, ki se mu je pač samo enkrat ponujala, zapravljal bolgarske koristi. Moral bi bil po zmagi pri Lule-Burgas, ko so Turki oslabiljeni bežali za Čataldžo, ali z njimi skleniti mir in zagotoviti svoji domovini uspehe njenih zmag, ali pa prodreti Čataldžo in v Carigradu Turkom izsiliti mir, kakršen bi bil Bolgariji všeč. Ostal je pa v tem zgodovinskem trenutku slabič med dvema stoloma.

Od Grkov se je dal premotiti, da ni s Turki sklenil miru, Ruse je pa kot pokoren služabnik na migljaj ubogal, da ni šilil v Carigrad. Namesto tega se je udal, da se je sklenilo premirje in sprejel vabilo na posvet v London, kamor je poslal svojega somišljenika Daneva. V Londonu so se posvetovanja vlekla, in jasno je bilo takoj, da z vednostjo in soglasjem velikih držav turški zastopniki zadržujejo vsak sklep in se med tem doma pripravljajo. Res se ni nič sklenilo; pač pa so se Turki opomogli, da so Bolgarom vzeli Odrin; bolgarski bivši zaveznik Srb pa je Bolgaru potem, ko ga je premagal, vzel Macedonijo, zavoljo katere je v prvi vrsti šel v boj.

Za Gešovom je bil ministrski predsednik Danev, pod katerim se je ravno izvršila nesrečna vojska s Srbi. Zato se ni čuditi, da po teh dogodkih Rusija ni imela najboljšje veljave med Bolgari, saj je bilo znano, kako je naravnost pomagala, da so Bolgari takorekoč popolnoma zastonj prelili potoke krvi in po celi vrsti zmag nazadnje prišli domala ob vse, kar so si priborili.

Zato sta se ob imenovanih volitvah s silno močjo pojavili dve stranki — kmečka in socialistična, obe z zelo radikalnim programom. Kmečka je zastopala načelo, da se mora meščanskim ljudem izvit politična moč iz rok, in da jo mora dobiti

kmet; vsaka vojska mora biti izključena; vojaštvo v sedanji obliki naj se odpravi.

Kmetje so bili pač nejevoljni na vojsko. Stranka je dobila takoj pri prvem nastopu 116.447 glasov in 48 poslancev. Socialisti so imeli, oziroma imajo še vedno dve stranki, eno delavsko, socialnodemokratsko, kakor je naša (pri imenovanih volitvah 53.777 glasov in 18 poslancev) in splošno, ki je le nekatere reči iz socialnodemokratskega programa sprejela (53.369 glasov in 19 poslancev). Demokratje, ki jih vodi Malinov, so dobili 45.525 glasov in 14 poslancev; konservativci pod Gešovim vodstvom 24.277 glasov in 5 poslancev, Danevovi pristaši 13.871 po celi deželi razbitih glasov, ki so spravili samo Daneva v sobranje; končno radikalci 23 tisoč 857 glasov in 5 poslancev.

Pri volitvah meseca marca leta 1914. so se razmere nekoliko izpremenile, kakor smo že omenjali, toda potrebno se nam je zdelo navesti ravno imenovane številke, da se razvidi, kako malo ustaljeno je politično strankarsko življenje na Bolgarskem in kako zlasti radikalna načela lahko naenkrat butijo na dan. Eno je pa gotovo: Srbije in Romunije, pa tudi Grčije, ki so ob balkanski vojski vsaka po svojem Bolgarijo zmagovalko izpremenile v premagano, na Bolgarskem nobena stranka ne mara. Obenem pa tudi: Liberalna stranka nima neomejene oblasti; konservativci še živijo v kmečka stranka, pa socialisti tudi niso brez moči. Izpremembe so tam mogoče.

Cerkev.

Nekaterim je v tej vojski zelo omrzela ljubezen do Cerkve. Z neko čudno nespoštljivostjo, celo z neko sovražnostjo govore o svetem očetu, kakor da je on kriv vojske ali da je on kriv, da je še vedno ni konec. »Domoljub« je že večkrat povedal, kako neupravičene in neumne so take tožbe. Kdo se je bolj prizadeval, da bi se prepričali mirno poravnali, kakor sveti oče? Kdo se še vedno bolj prizadeva, da bi se končalo to strašno prelivanje krvi, kakor zopet sveti oče? Kdo je dosegel, da se je vojnim ujetnikom vsaj nekoliko polajšalo gorje, kakor zopet on? Svetega očeta tožiti radi vojske more le neumna nevednost ali pa globoka hudobnost. Da si zakleti sovražniki svete Cerkve izmišljajo take reči, to ni čudno; tako so vedno delali in tako bodo delali, ker drugače bi morali priznati svoje blodnje; a prežalostno je, da verjamejo take reči ljudje, ki se imajo za katoličane.

Nekateri mu očitajo, da ne sovraži naših sovražnikov. Ali je sveti oče za to postavljen, da bi sovražil? Ali ni marveč za to, da oznanja ljubezen, spravo in mir? Ali ni on na zemlji namestnik kralja miru? Laž in zmoto, nevero in izdajstvo seveda sovraži, a narodov ne more in ne sme sovražiti. On ni samo naš oče, ampak tudi oče drugih. Vse mora ljubiti, vse mora učiti, vse mora voditi h Kristusu. Toči pač bridke solze nad mnogimi sinovi, a sovražiti jih ne more in ne sme, ker je njih oče.

Nekateri so mu hudo zamerali, da je

poslal podporo tudi v nam sovražne dežele. Komu je pa poslal podpore? Ali državam za kanone? Poslal jo je ranjencem, sirotam, zapuščenim materam. Ali naj se mu ti ne smilijo, ker so slučajno v deželah, ki so z nami v vojski? Ali so samo naši ranjenci, samo naše sirote, samo naše matere usmiljenja vredne? Tu se vidi, kako je sovrašтво zaslepilo nauk o krščanski ljubezni!

Ne, sveti oče ne more biti le naš oče, ne more imeti srca samo za nas, ne more misliti samo na nas, vseh drugih pa sovražiti. Kdor tako govori, ne ve več, kaj je sveti oče, kaj je Cerkev.

Sveti oče je poglavar katoliške Cerkve, a Cerkev je občestvo svetih na zemlji. V tem občestvu so vsi, ki so krščeni, verujejo isti nauk, prejemajo iste zakramente in priznavajo papeža za poglavarja Cerkve. Niso vsi sveti po svojem življenju, a sveti so po neizbrisnem znaku sv. krsta, sveti so po svojem nebeškem poklicu, sveti so, ker takorekoč živijo v ozračju svetosti in milosti. Tudi grešniki so v občestvu svetnikov, tudi naši sovražniki. Zato jim sveti oče ne more in ne sme odlegniti svoje skrbi in ljubezni. Ljubiti jih mora, četudi s trpečo ljubeznijo, da bi jih zopet privedel k spoznanju in življenju.

Cerkev je vzvišena nad vsemi narodi in državami, vesoljna je, katoliška. Zato sveti oče ne more naklanjati svoje skrbi in ljubezni le temu ali onemu narodu, tej ali oni državi, ampak mora biti oče vseh. Vsi naj se zaupno nanj obračajo, vsi naj pri njem iščejo resnice in pravice. Njegovo srce naj ne pozna plemenskih razlik, narodnih nasprotij, državnih sebičnosti, ampak gleda naj samo na cili: vsi so ustvarjeni od istega Boga, vsi odkupljeni s krvjo istega Jezusa, vsi poklicani k istemu božjemu sinovstvu.

Oh, ko bi vsi prav spoznali to resnico, ko bi jo spoznali narodi in države, kako drugače bi lahko bilo na svetu!

Da nastanejo med narodi in državami nasprotja, to je po grehu dosti naravno. Saj nastanejo časih prepričani med otroki iste družine. A vsi vemo, da se ljudje sami, ki se razpro, težko poravnajo. Med otroke mora poseči oče, mati, razsoditi pravico in krivico, in tedaj je mir narejen. Tako je tudi z narodi in državami. Sami bodo komaj prišli do miru. Vojska lahko konča za nekaj časa sovrašтво in preprič, dokler se premagani zopet ne opomorejo, a tedaj se bodo začele vojske na novo. Kdo bi mogel resnično poravnati preprič? Tisti, ki stoji nad njimi, ki so zanj vsi, kakor otroci ene družine. In ta je sveti oče. Sveti oče je po svojem vzvišenem poklicu pravi razsodnik med narodi in državami. Nanj naj bi se narodi obrnili, njemu naj bi države izročile svoje pravde, in na zemljo bi se vrnil blaženi mir, in ta mir bi bil res trajen, kolikor more biti na zemlji! Ko je nastal na morju vihar, je Kristus dvignil roko in ukazal viharju in valovom in nastala je velika tihota. Tako bi sveti oče ukazal valovom človeških strasti in viharji po državah in deželah bi potihnil in zavladal bi božji mir.

Seveda, zato bi bilo treba vere, zaupanja, ljubezni do Cerkve in svetega očeta.

ta. A nekateri narodi so to vero izgubili. V svetem očetu ne vidijo več Kristusa kralja na zemlji, ampak papež jim je navaden človek, Italijan v italijanskem Rimu. To strašno zmoto je zakrivil Luter in tako krščanske narode neizmerno oškodoval. A kakor da ta nesreča še ni bila dosti velika, so začeli sedaj še nekateri katoličani sami podirati to mogočno oporo edinstva, moči in miru. Ubili bi radi v dušah vero, zaupanje in ljubezen do Cerkve in svetega očeta in tako dokončali nesrečno delo nesrečnega Lutera. Kaj bi bil konec? Človeštvo bi izgubilo zadnje upanje edinstva in narodi bi bili pahnjeni v večni metež sovrašтва, razkolov in vojska.

Le eden je, ki more narodom dati pravi mir: Kristus po svetem očetu na zemlji. A za to je treba vere in zaupanja! Zato je tudi le eno, kar more narode rešiti: vera v eno, sveto, katoliško Cerkev!

Pregled po svetu.

Nova stranka. Nemški poslanci so ustanovili novo stranko, ki ji je pristopilo 98 poslancev. Imenuje se »Nemška narodna zveza«.

Spomenica madžarske opozicije. Listi poročajo, da namerava opozicija v ogrskem državnem zboru predlagati, naj pošlje zbornica kralju spomenico z zahtevo, da se preišče, kdo je kriv sedmograske katastrofe.

Burian o sklepanju miru. V nekem pogovoru je zunanji minister baron Burian izjavil tole: »Če bi se bila nudila prilika za časten mir, bi bili mi in Nemčija z veseljem porabili priliko.« — O Romuniji je rekel: »Nočem prorokovati, a drznem se trditi, da nasproti Romuniji pričakujem z vso gotovostjo uspeha; po polomu Romunije bo pač četverozveza izprevidela, da nadaljnje prelivanje krvi nima nobenega pomena.«

Zopet burno. V ogrskem državnem zboru je bilo zopet viharo. Poslanci ne morejo preboleti, da so bili glede Romunije premalo poučeni in se je beg sedmograskih prebivalcev moral v naglici izvršiti. Napadali so Tisza, Buriana, zlasti pa zahtevali sklicanje delegacij, kjer bi zunanji minister moral razložiti svoje delovanje; dalje so zahtevali, naj Tisza dela za obnovo ustavnega življenja v Avstriji. Tisza se je dobro branil in čudovito zatajeval, ko je na razne interpelacije mirno in stvarno odgovarjal.

Sodba o ofenzivi četverozvezne. Menčikov opozarja v »Novem Vremenu«, da se je ofenziva četverozveze za leto 1916 zrušila in da so jo odgodili za bodoče leto. Ker zavira jesensko vreme vsak dejanski nastop, se mora dati prednost obrambi; vreme za naskeke ni več ugodno, zato se bodo glavni boji na glavnih bojiščih morali odgoditi. Če se do dneva Marije Priprošnice boji ne bodo odložili, naj se smatra, da je cela vojska leta 1916 na vseh bojiščih začasno končana.

Države, ki še niso v vojski. Grčija je še nevtralna, toda skorajda v pesteh entente. Velik del prebivalstva s kraljem in štabom ne mara vojske; toda Grčija je odrezana od vseh strani, ne dobi živil, zato je izročena na milost in nemilost ententi. — Švica je lojalno nepristranska in se je vselej pošteno obnašala proti nam. Križ je le, ker bivajo v Švici Francozi, Italijani in Nemci. Francozi in Lahji vedno hujskajo na vojsko ter obljubujejo Švici Predarisko; a hujskarija se ne bo obnesla. — Naša zaveznica Nemčija ima sledeče sosedje: Nizozemsko. Ta Nemčiji ni prijazna, pač pa ondotna vladarska hiša. Zraven tega pa Nizozemska v sedanji vojski bogati. Danska tudi ni prijazna Nemčiji, a je majhna in ne bo odstopila od nevtralnosti. Tudi na Norveškem ni iskati prijateljev Nemčije; a želja, da se ohrani mir, je splošna. Na Švedskem je čutiti precejšen odpor proti Rusiji, dasi en del prebivalstva tudi ni vnet za Nemčijo; vendar pa časopisi dobrohotno pišejo o uspehih Nemčije na bojiščih. — Španska se drži pošteno. Framasoni, ki jih ondi ne manjka, čutijo seveda z entento; toda katoličani in kralj Alfonz so odkriti prijatelji Avstrije, dasi je kraljica angleškega rodu. — Tista država, ki bi lahko naredila mir, je Sev. Amerika, toda... Edini, ki dela, moli in se trudi za mir, je papež Benedikt XV. Njegovo srce je neutolajljivo, ker je vse prizadevanje njegovo doseglo le delne uspehe. Združimo tudi mi z njim goreče molitve!

Nov pritisk Anglije. Dne 11. septembra je Anglija odpovedala dovoljenje nevtralnimi državam za dohod njihovih ladij v angleška pristanišča.

Garancije Grčiji. Nemška in bolgarska vlada sta z ozirom na zasedeno grško ozemlje v Macedoniji izdali naslednja zagotovila: 1. Nedotakljivost ozemlja kraljevine Grške in grška samostojnost se bo prejkoslej varovala. 2. Nemške in bolgarske čete bodo grško ozemlje zapustile, kakor hitro odpadejo vzroki, ki so povzročili vojaško akcijo. 3. Zavezniki bodo osebno svobodno, lastno in verska čustva in običaje prebivalcev spoštovali in z njimi prijateljsko občevali. 4. Za škodo, povzročeno od nemško-bolgarskih čet za časa bivanja na grških tleh bodo dotični prebivalci odškodovani. — Grška vlada je vsled tega ukazala upravnim, sodnim in vojaškim oblastem, ki so nastavljene v zasedenem ozemlju, da ostanejo na svojih mestih.

Homatije in priprave, kakor v Romuniji. Novica za novico prihaja iz Aten. Pritisk in strahovanje, ki prihaja od ententnih gospodarskih zastopnikov, je neznošen. Korak za korakom si izsiljujejo nove koncesije od Grčije. Zagovornik nevtralnosti Zaimis (ministrski predsednik) je odstopil; z njim je podal ostavko tudi ves kabinet.

Novo ministrstvo je dobila Grčija. Stavljeno ni iz političnih strank, torej ni

politično marveč le poslovno. Novi ministrski predsednik se imenuje Kalogeropoulos.

Važno gibanje. Švicarskemu zveznemu svetu je bila poslana prošnja z 240.000 podpisi. Podpisani so Švicarji, društva, cerkvene občine, občinski zastopi itd., ki prosijo, naj zvezni svet skliče konferenco zastopnikov nevtralnih držav, ki naj pritiskajo za mir.

Na Španskem se boje, da bi se voditelji ne vdali četverosporazumu in da ne bi države spravili iz nevtralnosti. Dne 27. t. m. se skliče parlament. Mavra bo menda zopet postal ministrski predsednik, kar spričuje, da je kralj voljan vztrajati. Mavra se je izrazil: »Španska nevtralnost ostane nesporna in neomahljiva.«



Svetovna vojska.

Strašna borba za odločitev na vseh bojiščih. — Italijanska nova ofenziva. Napadi odbiti. — Silni boji v Karpatih so se odločili nam v korist. — Popoln poraz Romunov v Dobrudži. — Napadi sovražnikov pri Solunu odbiti. — Srditi boji na Francoskem trajajo dalje.

VOJSKA Z ITALIJANI.

Italijanska velika ofenziva. Dne 14. t. m. se je topniški ogenj Italijanov na Kraško planoto znatno pomnožil, nato je pa zadirjal silni topniški orkan od Rombona, Krna čez Sv. Goro do morja. Italijani vso to bojno črto obsipavajo s topniškimi izstrelki. Cela Komenška planota je pod topniškim ognjem; silovito streljanje se sliši daleč po Kranjskem. Najhujši boji divjajo ob robu Komenške planote. Sovražnik pošilja vedno nove množice proti našim postojankam. Tu in tam se mu posreči, da udere v naše popolnoma razstreljene järke, toda v ročnem metelju ga vedno naši junaki vržejo nazaj. Boj traja neprestano dalje.

Silne izgube Italijanov na Komenški planoti. Ker Italijani kar cele množice proti našim postojankam pode, nudijo s tem obilo žetev našim topovom in strojnimi puškam. Samo ob napadih na višine jugovzhodno od doberdobskega jezera je izkrvavelo 7 italijanskih polkov.

Severovzhodno od Gorice je sovražnik tako opešal, da je nehal z napadi.

Pri Bovcu je po silni artiljerijski pripravi napadel Rombon, Vršič in Ravelnik, toda povsod je moral nazaj.

Tudi na Tirolskem so oživel italijanski napadi, zlasti v Fasanskih alpah; povsod so bili z lahkoto odbiti.

VOJSKA Z RUSI.

Položaj na ruskem bojišču se v zadnjem tednu ni spremenil. Severno od Haliča ob reki Narajovka so srečno napadali nemški in turški oddelki; zapadno od Lucka so zadnje dni Rusi zo-

pet obnovili svoje silne, a brezuspešne napade.

Silna bitka v Karpatih traja dalje na več kot 100 km. dolgi bojni črti. Avstrijci in Nemci odbijajo tu silne ruske napade v črti od gore Capul, ob reki Cibo čez Ludovo do Smotrec. Rusi so od drugod spravili semkaj čete, da bi na vsak način prodrli čez Karpate. Goreči gozdovi, sipajoč ogenj, ruski napadi z gostimi množicami, grči sovražnih trupel pred razstreljenimi žičnimi ovirami — to je slika te bitke. Najhujše so napadali Rusi v dolini reke Cibo; toda povsod so morali s krvavimi glavami nazaj; naši so jim okrog Capula iztrgali celo kos ozemlja.

VOJSKA Z ROMUNI.

Romunom je kazen za izdajstvo že za petami, dosegli niso zadnji čas nobenega uspeha, pač pa velik poraz.

Na Sedmograškem so začeli Romuni prodirati vzhodno od mesta Fogaras čez reko Aluto. Čez reko je prišel le en regiment, ki pa je moral takoj bežati nazaj. Vzhodno od mesta Hatszeg napreduje napad naših oddelkov.

Velikanski poraz Romunov v Dobrudži. Generalfeldmaršal pl. Makenzen je 15. septembra brzojavil nemškemu cesarju, da je bolgarska, nemška in turška moč v Dobrudži odločilno premagala romunske in ruske čete.

Ko so Nemci in Bolgari osvojili Silistrijo, so podili sovražnike nevzdržno naprej ob Donavi in ob morju, v sredi so pa nalašč prodirali le počasi, da so dobili sovražnika v past. Rusi in Romuni so pa zbrali ravno v središču največ čet, da bi tu predrli bolgarsko bojno črto. 15. septembra so naši zavezniki premagali sovražnika in ga vrgli na črto Guzugun—Kara Orman. V ljutih bojih pri Kara Orman je padel nemški princ Viljem Friderik Hensenski.

Toda tudi na tej črti so Bolgari, Nemci in Turki takoj napadli združene Romune, Srbe in Ruse. Najprej so strli sovražnikovo desno krilo ob Donavi. Tu so se slabo borili Romuni, ki so jih Nemci vrgli nazaj za Ruse. Na levem sovražnem krilu so stali v boju večinoma Srbi; te je bolgarsko-nemška kavalerija napadla in premagala. Srbi so zbežali v divjem strahu in neredu. V sredini so stali Rusi. Ti so se še najbolj hrabro branili. Ko so naši zavezniki premagali obe sovražni krili, so planili na Ruse v sredini in jih vrgli nazaj. Nastala je silna zmešnjava. Ruse, Romune in Srbe so stlačili skupaj in vsa ta mešanica je sedaj bežala v divjem begu proti severu.

Bolgarska konjenica najboljša. Veliko zaslugo na uspehih v Dobrudži si je zaslužila bolgarska konjenica, ki je prodrla ob morju in strla levo krilo sovražnika. Makenzen je brzojavil bolgarskemu ministrskemu predsedniku, da presegajo junaštva bolgarskih jezdecev v Dobrudži vse, kar so jezdecji storili dozdaj v svetovni vojski.

Rusi občudujejo junaštvo Bolgarov. Neki ruski podpolkovnik, ki je bil ujet v bitki severno od Dobriča, je vojnim poročevalcem izjavil: »Predno smo vkorakali v Dobrudžo, se nam je zagotavljalo, da se bolgarske čete ne bodo z nami borile, da bodo odložile orožje in se udale. Že v našem prvem spopadu smo bili na jasnem, da smo bili o edinstvi in visoki morali bolgarske armade slabo poučeni. Vsled krepkega bolgarskega napada smo bili kar iznenadeni. Vpraševali smo se, kaj iščemo v Dobrudži in zakaj smo postali zavezniki Rumunov, s katerimi nas ne vežejo nikake vezi sorodstva ali plemena. V svoji notranjosti smo morali priznati, da je bolgarska stvar pravična in da bolgarske čete branijo le svojo domačo zemljo in da niso nikaki izdajalci slovanstva, kakor trdijo Srbi in kakor se tudi v Petrogradu izjavlja. Balkanska vojska nas je poučila, da so Bolgari hrabri; ali kar smo v tem

zeru Butkovo so hoteli Italijani prodirati, Bolgari so jih takoj napadli in pogrnali v beg. Italijani nimajo tudi v vojski z Bolgari nobene sreče.

Pri Valoni ni bilo posebnih bojov. **Cel grški armadni zbor kot gost Nemčije.** Ko so bile nemško-bolgarske čete vsled Sarraillovega napada prisiljene v protinapadu vkorakati v grško Makedonijo, je za levim bolgarskim krilom, ki je prodrl do reke Strume, stal četrti grški armadni zbor s puškami ob nogah in sicer v 3 mestih, v Seresu, Drami in Kavali. Prosta zveza z Atenami je bila prekinjena, občevarje z oblastmi v domovini je nadzorovala entente in poljubno prepovedala. Poveljujoči general IV. grškega armadnega zbora v Kavali, zvest volji svojega vojnega gospoda in ustavne vlade, da vzdrži nevtralnost, je bil vsled nevzdržljivega položaja njemu zaupanih čet in ogrožen od lakote in boleznih prisiljen samostojno delovati

Pri Verdunu je ista slika. Bijejo se zlasti pri utrdbi Seuville in Thiaumont. Francozi so pri Souville sicer zasedli neko nemško postojanko, a kmalu so jih Nemci zopet vrgli iz nje.

BOJI V ZRAKU IN NA MORJU.

Pretečeni teden so naši letalci zopet napadli Benetke, Cervinjan in napravili sovražniku mnogo škode.

Dne 13. septembra je napadlo 18 laških Capronijev Trst, podpirala so jih še tri bojna letala, šest sovražnih torpedovk in dva motorna čolna. Italijani so vrgli veliko število bomb na Trst, škode niso naredili dosti. Linjski ladjin poročnik Banfield je prisilil v zračnem boju eno sovražno letalo, da se je spustilo na tla in zbežalo za lastno bojno črto. Istočasno so napadla italijanska letala Poreč, pa tudi tam niso povzročili nobene znatne škode.

Nemci so zopet napadli s svojim zračnim bodovjem Bukarešt in vrgli dve bombi celo na dvorišče kraljeve palače. Pri Konstanci so obmetavali zopet rusko vojno brodogradnjo, zadeli eno bojno ladjo, en podmorski čoln in več rušilcev.

Tudi v Egejskem morju so Nemci napadli iz zraka sovražno brodogradnjo in potopili enega rušilca.



Francoska kavalerijska v novi opremi z jeklenimi čepicami in sedli

boju videli, prekaša vsa naša pričakovanja. Izraz na obrazih bolgarskih vojakov je bil srdit in brali smo v njem globoko čustvo maščevanja do Rumunov. Njih čete so ostale zmagovite ne morebiti vsled njih števila, marveč zato, ker so se jasno zavedale svoje naloge, ki jo vrše. Jaz obžalujem, da ne morem v Petrograd, da bi svojemu vladarju razložil to, kar sem videl in mu dokazal, da je Rusija nastopila napadno pot proti Bolgariji.

BOJI NA BALKANU.

Bolgari so popolnoma zasedli Kavalo, ki jo angleško brodogradnjo obstrelije z morske strani.

V središču ob reki Vardar in na svojem levem krilu pri Ostrovskem jezeru je začela napadati sovražna solunska armada. Sovražnik ni drugod dosegel nobenega uspeha, le pri Ostrovskem jezeru je pri Florini in v Nidža planini osvojil mal kos zemlje. Pri je-

in prosil 12. t. m. najvišje nemško vojno vodstvo, da njegove vrle, kralju in vladji zveste čete pred pritiskom entente ščiti in varuje ter jim dovoli stan in oskrbo. Tej prošnji se je ugodilo. Da se ogne vsaki kršitvi nevtrali-tete, se je v sporazumu s poveljujočim generalom sklenilo, popolnoma oborožene grške čete kot nevtralne prepeljati v kraje v Nemčiji. Tu bodo uživali gostoljubnost, dokler ne bodo njihovo domovino zapustili vojaki entente.

FRANCOSKO BOJIŠČE.

Boji na obeh straneh reke Somme postajajo vedno srditejši. Angleži in Francozi uporabljajo vsa sredstva novodobne vojske, da bi prodrl, toda uspeh je prav malenkosten, zavzeli so le par vasí, med njimi Ginchy in Bouchavesnes. Nemci s protinapadi pogosto zopet osvoje izgubljene postojanke, tako sovražnik zastoj pošilja tisoče v smrt.

Tedenske novice.

Predsedstvo državnega zbora je imelo nedavno sejo; navzoč je bil tudi polkovnik vitez Pogačnik. Podpredsedniki so si razdelili opravila za prihodnjo zimsko polovico.

Kruh v Ljubljani. Od 13. t. m. dalje pečejo v Ljubljani precej tečen kruh iz pšenične, ržene in koruzne moke, ki se prodaja po 52 v. kg; toda malo ga je.

Kuharska gospodinjstva šola pri uršulinkah v Ljubljani s pravico javnosti prične šolsko leto 1916/17 dne 2. oktobra. Vpisovanje se je pričelo dne 13. sept. (Šelenburgova ul. št. 1, Souvanova hiša.)

Petletni otrok zapalil hlev. V občini ajdovski na Dolenjskem je pogorel hlev posestnice T. Gnidovec. Škode je 4000 K. Zažgala je zopet otroška lahkomišljenost.

Na Dunaju se nahaja sedaj č. g. dr. F. Knavs, dekan iz št. Petra pri Gorici. Prevzel je pouk kot katehet med slovenskimi in hrvaškimi sirotami.

Zavetišča. V dnevnikih zavetiščih v Ljubljani se je med počitniško dobo nahajalo okrog 300 otrok, ki bi bili sicer brez nadzorstva in oskrbe. Mestni šolski svet skuša zavetišča ohraniti tudi med šolskim letom.

Premeščena sta bila g. Fr. Zabret, kaplan na Vrhniki, za stolnega kaplana v Ljubljani, in g. Janez Burnik, kaplan pri Sv. Križu pri Kostanjevici, v Cerklje na Gorenjskem.

Dobrodelne zbirke. O priliki cesarjevega godu dne 4. oktobra in štiri naslednje dni se bodo priredile po celi državi javne zbirke za svoje padlih, za invalide in jetične vojake.

Deželno mlekarstvo v okolici ljubljanske namerava ustanoviti deželni odbor kranjski, da se olajša preskrbovanje ljubljane z mlekom.

Vojne draginske podpore se bodo izplačale kranjskemu učitelstvu 1. oktobra z ozirom na začetek novega šolskega leta in na tesni gmojni položaj.

Povožen. V nedeljo je gorenjski vlak blizu Medvoza povozil neznanega moža, ki je obležal mrtev.

Nesreča. Slamorenica je razmesarila levo roko do rame 18 let stari mladenki Mariji Čebuli, ki je služila kot dekla v Rupi (obč. Predoslje). Prepeljali so jo v deželno bolnišnico.

Tatovi so odpeljali dne 16. septembra ponoči posestniku Jakelju v Novem mestu dva konja, vredna 4000 K.

Tržaški vodovod. Laška granata je zadela stroj pri izvirku tržaškega vodovoda pod Sv. Križem. Dokler stroj ni popravljen, bodo morali Tržačani rabiti vodo iz kapnic in vodnjakov, ki jih je v mestu in okolici do 4000. Oblast svari, naj občinstvo ne pije vode, če ni prekuhana.

V Davči bo v nedeljo 1. oktobra prva sv. maša ob pol 7. uri, druga ob 10. uri; prejšnji večer bo en gospod spovedoval.

Povodenj. S Kočevskega in drugod pišejo, da so povodnji predpreteklega tedna napravile veliko škodo na repi, krompirju in koruzi.

Zemlja se je stresla ponoči 7. septembra na vznožju gore »Koralpe« na korosko-štajerski meji. V štirih sekundah se je porušilo v vasi Ober-Pichling več hiš; 21 oseb je mrtvih.



Vojaške novice.

Vpoklic črnovojnikov. Črnovojniki, ki so bili pri zadnjem prebiranju spoznani sposobnim za vojno službo, bodo vpoklicani dne 2. in 10. oktobra, in sicer oni, ki so rojeni v l. 1871. do vstetega l. 1866. — 2. oktobra, oni pa, ki so rojeni v l. 1892, 1891, 1890, 1884—1880 pa 10. oktobra. Nastop do 11. ure dopoldne. — Letnike 1866—1871 namerava vojna uprava uporabiti samo za službo v zaledju in za etapno službo.

Kako pišimo vojnim ujetnikom v Rusiji. Pisma morajo biti odprta in ne smejo obsegati več nego štiri strani male osmerke. Naslov ujetnika je treba kar najpopolneje napisati (krstno ime, priimek, vojaško dostojanstvo, polk, bivališče, gubernijo) v latinici na levi polovici kuverte, a v ruski abecedi na desni polovici kuverte. Podobno je treba napisati naslov tudi na dopisnici. Nad adresno na desni zgornji strani tik pod robom se napiše: »Prisonnier de guerre«. Odpošiljatelj mora dalje na pošiljatev tudi svoje ime in stanovanje napisati, in sicer na pismih na zadnji

strani, pri dopisnicah pa na levi polovici sprednje strani tik pod robom. Poleg pisma in dopisnic pošljemo ujetnikom na Ruskem lahko tudi nakaznice (do 500 frankov), pakete do 5 kg (s perilom, obleko in hranili, ki se ne pokvari), vzorci do 350 gr (s čokolado, tobakom, smodkami, svalčicami in manjšimi predmeti v osebno porabo ujetnikovo ter knjige (poslednje pa le po posredovanju Rdečega križa: Sammelstelle des Fürsorgekomitees des Roten Kreuzes für Kriegsgefangene, Lektüre für Kriegsgefangene in Russland« na Dunaju, IV., Karlsplatz 13). Vse navedene pošiljke (vštevši knjige do 10 kg) so proste poštno pristojbine. Pripomniti pa treba, da se ne smejo priložiti pisma niti paketom, niti vzorcem in da se ne sme nič sporočati niti na obrezku poštno nakaznice. — Občinstvo naj se ravna po vseh zgoraj navedenih navodilih v svojem lastnem interesu, zakaj koliko pisem ne doseže svojega namena samo zato, ker niso po tozadevnih predpisih opremljena.

Denarne pošiljke na bojišče. Odsej se smejo pošiljati denarni zneski vojakom, ki so na bojišču in pri mornarici, z navadnimi poštami nakaznicami. Denarna pisma na te osebe se ne sprejemajo več. Poštne nakaznice za čete na bojišču so dopustne do zneska 100 K.

Fond za vojne domove. Deželni odbor kranjski je v svoji zadnji seji sklenil, da se ustanovi poseben sklad za vojne domove. Kot »temeljni kamen« je položila dežela 50.000 K (proti naknadni odobritvi deželnega zbora). — Javnost in občine se bodo pozvale, da bodo po možnosti prispevale. Posebna naloga tega fonda bo, da se obvarujejo obstoječi domovi v vojni se nahajajočih posestnikov pred propadom.

Pozdravi. Z visokih tirolskih planin pozdravljamo žene in dekleta krškega okraja slovenski topničarji: Korp. Franc Strajnar, št. Rupert; korp. Anton Arh, Krško; korp. Jožef Repšlje in topničar Jože Paček, št. Jernej pri Krškem; topničar Vide Markovič, Zatičina; predmojster Karel Salamon, Maribor. Kličemo vsem krepki: »Nazdar!« in veselo snidenje!

Zahvala. Iz trdih italijanskih planot se najtopleje zahvalujemo mi slovenski fantje in moške za poslano številko lista. Z veseljem ga vselej pričakujemo, ker nam prinaša vesele novice, pa nam je tudi naznanil novo napoved vojne. Ljubi Bog, daj nam živim in zdravim dočakati v najkrajšem času mogočno zmago proti vsem našim sovražnikom. Naj potem zavladajo ljubi mir po vsej Evropi. To se bo z veseljem srce čitalo. Pozdravljamo vse rojake, svoje žene in družine, fante in dekleta. Valentin Hostnik, Velka Loka; Anton Goloveršič, Novo Mesto; Franc Rebolj, Mirna; enol. prostov. Železnik Simon, Ljubljana; Kralj Matija, Mirna; Alojzij Božič, Novo Mesto; Alojzij Godec, Borovnica.

Prijatelj. Ni Te več, moj ljubljani prijatelj Ivan Vidmar. Počival boš v mrzli Rusiji, kamor si bil odpeljan kot ujetnik. Žalost me tare, ko premislim, koliko je s

Tabo izgubila naša domovina. Bil si izborna moč na našem odru v Šmarci, vnet načelnik našega »Orla«, zvest član Marijin, dober sin ljubim staršem ter priljubljen prijatelj vsem fantom. Svetovni požar je kriv, da si prekmalo in v cvetju svojih let zapustil svoje starše in nas! Počivaj v miru v tuji zemlji. Na svidenje pri Mariji. Tvoj prijatelj Julij Jeran.

Spominščica. Bridko čutilim izgubo rajnega nepozabnega tovariša Mart. Podlipnika, ki je podlegel vsled dobljenih ran meseca julija t. l. na gališkem bojišču. Dragi tovariši! Mnogo si prestal, a bil si vsekdar v vojski in v vseh nevarnostih ravnodušen, miroljuben in značajan, pa tudi vesel in šegav. Zvest Bogu in domovini, si se vedno hrabro vojskoval, kar vem jaz, ki sva bila 13 mesecev skupaj v fronti. Stala sva si ramo ob ramo v bojni črti; eden drugemu sva pomagala in se tolažila. Ko je mene huda bolezen spravila v bolnišnico, sem se težko ločil od zvestega tovariša, ne slučič, da se v tem življenju več ne vidiva. Sedaj pa ko sem jaz drugič na potu na bojno polje, Te bridko pogrešam. Ti si že na kraju mira, kjer več ne padajo granate in šrapneli in ne ropočajo smrtonosne strojne in ročne puške. Upam, da že uživaš plačilo za prestane bojne težave pri najvišjem kralju nad zvezdami; ker »dobro si se vojskoval, tek dokončal in vero ohranil!« Zalostna mati božja pa naj bo tolažnica njegove ljubljene družine in sorodnikov! A. S.

Osem sinov v vojski ima mati Magdalena Cvilak iz Kozjeka na Štajerskem. Doma ji je ostal samo še najmlajši.

Težko ranjen v levo ramo in roko je bil na italijanskem bojišču blizu Asiaga Berlec Primož iz Vrhpolja pri Kamniku. Sedaj se nahaja v bolnišnici na Dunaju (kirurški oddelček).

Odstop generala. Generalni polkovnik baron pl. Pflanzer-Baltin je vsled slabotnega zdravja odstopil od armadnega poveljstva. Cesar mu je dovolil ter mu obenem pisal izredno las-kavo pohvalno pismo.

Benetke precej prazne. Pred vojsko je znašalo število prebivalstva v Benetkah nad 160.000; vsled pomanjkanja in strahu je ostalo sedaj samo še okrog 30.000 ljudi.

Prvi plen ob bolgarskih zmagah pri Kurt Bunarju, Dobriču in Silistriji znaša: 522 častnikov, 28.000 neranjenih mož, 2 zastavi, 130 topov, 62 strojnih pušk, veliko municije in raznega orožja.

Veliki vojni svet je sklical ruski car v svojem glavnem stanu. Resni položaj na romunskem bojišču ga je jel vznemirjati. Navzoči so bili tudi romunski generali.

General učenil. Ko so se bolgarske čete polastile Tutrakanaj, so se skušali Romunci rešiti čez Donavo. Med drugimi je bežal s čolnom tudi romunski zborni poveljnik Besarabescu; toda bolgarska kroglja mu je čoln razbila, nakar je general izginil v valovih.

Silna zmešnjava je med ljudstvom v Bukarešti: deloma se boje Zeppelinov, deloma jih plaši bližnja fronta. Premožne družine so pobegnile; tudi kraljeva rodbina se je umaknila.



Razne novice.

Odlikovan je naš rojak sekijski svetnik v zunanjem ministrstvu dr. Ivo Šubelj z vojnim križcem II. razreda.

Boj zoper jetiko. Dolgotrajno bivanje na bojiščih, vojni napori, podzemna bivališča ter večkratno pomanjkanje potrebnih živil, kar se v nobeni vojski ne da popolnoma preprečiti, in še mnogo drugih okoliščin je povzročilo, da se je deloma razpasla nevarnost za sušico (tuberkuloza). Avstrijska zveza za boj proti tuberkulozi se sedaj z vso vnemo trudi, da se povsod poleg bolnišnice ustanavljajo zavetišča za jetične vojnike. Največ jih je na Moravskem in Češkem. Poleg tega se bodo zidala skoraj po vseh deželah z izdatnimi državnimi podporami in s sodelovanjem deželnih komisij za preskrbo vračujočih se vojakov posebna zdravilišča. Na Kranjskem se je v ta namen že izbral krasno ležeč prostor ob vzhodni senenati gozdov pod zapadnimi vrhovi Kamniških planin.

Srednjeevropski čas se zopet vpelje s 1. oktobrom. Na Ogrskem so železniška ravnateljstva že dobila tozadevna naročila. Gotovo se bodo pridružili tudi drugod.

Nesreča. V Kostrivnici na Štajerskem je padel delavec Josip Kitak v 28 metrov globok vrelec kisle vode, ko je popravljajl žlebove. Rešiti ga niso mogli.

Igranje v ogrski loteriji. C. kr. finančno ravnateljstvo v Ljubljani ponovno opozarja, da je v Avstriji igranje v ogrski razredni loteriji prepovedano. Ako kdo dobi srečke brez naročila, naj jih pošlje finančni oblasti.

Dobro znamenje. Listi pišejo, da pečejo na Poljskem bel kruh in kifeljce, ker se je žetev tako dobro obnesla. Morda bomo še mi kaj deležni!

Dvakrat škoda. V kraju Lassee ob železniški progi Dunaj-Požun je nedavno začelo goreti skladišče, v katerem je bilo 50 vagonov ječmena. Gasili so vztrajno, a vendar je ogenj uničil skoraj vso zalogo.

Letaki proti vojski. V Rimu so zasledili tajno tiskarno, ki je natisnila 50.000 protivojaških in protivojnih razglasov z namenom, da jih razdeli med vojaštvo na fronti. Policija je vdrila ponoči v tiskarniške prostore ter vse zaplenila. Med krivci je en ministerjalni uradnik in dva vojaka.

Ljudsko kuhinjo za srednje stano-ve so otvorili v Gradcu. Priglasilo se je že čez dva tisoč oseb; sprejeli so jih pa zaenkrat le 650.

Silno ogorčeni so Bolgari zaradi grozovitosti, ki jih uganjajo Romuni nad bolgarskimi prebivalstvom v Dobrudži. Ljudstvo zahteva, da se romunske čete, ki so

zakrivile razne divjosti, kaznujejo brez ozira na obstoječe paragrafe. List »Kambana« piše: »Grdo klanje ljudi in ječanje sežganih nedolžnih otrok povzroča, da ne poznamo več redne romunske armade, ampak le tolpe roparjev, proti katerim se mora izvojevati kazenska ekspedicija, ne vojska.«

O strašni vročini, ki je bila prejšnji mesec v Ameriki, pišejo vsi listi. Med osebami, ki so umrle vsled solnčarice, se nahajajo tudi Slovenci, na primer: Franc Golob, Olga Čadež, Jerica Malenšek, Jakob Judnič, Janez Suklje, J. Zupančič.



Dopisi.

Sv. Duh pri Stari Loki. Iz ruskega ujetništva se je oglašil Franc Pivk, sin tukajšnjega posestnika, po domače Lukea. Več kot pol-drugo leto ni bilo glasu o njem; zdaj piše sam, da je živ in zdrav. Pozdravlja tudi njegov tovariš Ivan Marija iz Komende. Nahajata se: Poltavska gubernija, Ljubinska ujezda, pošta Jablana Ekonomija Bojarska, Rusija. Dopisnica je romala 2 meseca. Pišem zato, da nobenemu upanje ne vpadе, četudi od svojcev na bojišču ali v ujetništvu dalj časa ne dobi obvestila. Upanje tudi daje moč, da vsa vojna bremenja lažje prenašamo.

Brezinca. Dne 10. septembra je priredila Marijina družba društveno predstavo na korist goriških beguncem. Na sporedu je bila burka: »Oh ta Polona«, ki je zbudila mnogo poštenega smeha. Nato so pa dekleta predstavljale zgodovinsko igrano »Junaške Blejke«. Igra je vzeta iz dobe, ko so Francozi zasedli Kranjsko deželo. Ropali so po deželi in sklenili, da se polaste tudi cerkvenega premoženja. Cerkev Matere božje na Blejskem otoku je bila tudi določena, da jo oropajo. Ko zvodo domačini za to roparsko nakano, se zbero krepka blejska dekleta ob bregu jezera, da ubranijo prehod Francozov čez jezero. — Moških takrat ni bilo skoro nič doma, ker jih je toliko padlo v Napoleonovi vojski z Rusi. — Prav toplo se priporoče Martji, naj jih vajuje in osrečuje, da prepričajo božjetrojno namesto. V boju, ki se vrši ob bregu jezera, natepejo Francoze in tako rešijo cerkev Matere božje na Jezeru, da ni bila oropana. — Igralce so svojo nalogo prav dobro izvršile; navzoče občinstvo je bilo zelo zadovoljno. Čisti dobiček 148 K se tako razdeli, da dobi nekaj podpore neka begunska družina, ki stanuje v domači župniji; ostali znesek se pa pošlje posredovalnici za goriške begunce v Ljubljani.

Iz Reške doline. Iz ruskega ujetništva je ubežal Franc Bostjančič doma iz Tominj. V ujetništvu je prebil 12 mesecev. Za svojo drznost bo baje odlikovan. Slepjarji se pojavljajo tudi pri nas. V zadnjem času je bil eden obsojen na 48 ur zapora in 300 K kazni. Doma je bil iz Opatije. — Stara navada se zopet obnavlja! Naši pradedje so zamenjavali platno za druge tuje izdelke; odtod menda beseda plačati (platiti). Sedaj bi pa nekateri radi na podoben način prodajali in zamenjavali usnje in drugo blago za žito, ne za platno. Seveda se jim ne zdi preveč varno. Mogoče bo pa le potrebno, da se bo tudi glagol »plačati« izpremenil.

Zagorje na Pivki. Padel je na bojnem polju Rudolf Zadel iz Parij. Škoda poštenega mladeniča. Naj v miru počiva v tuji zemlji. — Umrli je gosia Franciška Pežar, učiteljica na Budanjah na Vipavskem tukaj v Zagorju, kjer je bivala pri svoji sestri. Soprog je v vojni. Pred njo sta šla v večnost njena oba otroka-angelčka. Imela je lep pogreb. Padla je kot žrtev svojega stanu — Bog ji daj večno plačilo! — Otroci so zapalili cerkveni stolp, kjer so najbliž kadili. Dobro, da se je ogenj takoj zapazil in vojaštvo je ogenj pogasilo. Zakaj se otrokom da pravico kaditi in

kupovati cigarete? — Za birmo so se naša cerkve lepo popravile v notranjosti. V Parijah se je predelal oltar sv. Lucije in kip sv. Justa. Kapelica v Drskovčah se je popolnoma prenovila, da je zdaj ena najlepših v okolici. V Zagorju sta se popolnoma prenovila oltar Matere božje in sv. Florijana; na velikem oltarju so se predelali ob tabernakelnju angeli. Umetniško se je izvršila prižnica in pa kapelica pri šoli. Vsa dela je izvršil res na okusen način domačin gospod Franc Sabec. Zal, da je moral odriniti k vojakom ter ni mogel dovršiti še velikega oltarja. Čast mlademu talentu! Zdal je potrebno še popraviti stolp in streho, kar pa v sedanjih razmerah ni mogoče.

Iz škocijana pri Mokronogu. Vsled zadnjih nalivov je nastala ob Krki v spodnjem delu župnije taka povodenj, kakršne ne pomnijo ljudje skoro dvajset let. Podružnica na Otoku, je bila res v pravem pomenu besede na »otoku«, tako da iz cerkvene hiše več dni niso mogli nikamor, čolna pa tudi ni bilo na razpolago. Voda je poplavlila poljske prideleke: koruzo, ajdo, zelje, prstino itd. in jih uničila. Pametno bi bilo, da bi ljudje skupaj stopili in prosili za odpis davkov in za olajšave glede žitne rekvizicije. — Vedno deževje je napravilo tudi po vinogradih precej škode. Grozdje poka, gnjije in odpada. Pa so ljudje še tako nespametni, da že berejo, namesto da bi samo pobrali. Mnogo jih je, ki so že vse pobrali. Kakšno bo potem pač vino iz nezrelega grozdja? — Zadnja rekvizicija živine je prav gladko in ugodno iztekla. Že znanprej so nekateri prostovoljno obljubili. Je pač pameten in previden mož-domačin, ki pozna ljudi in razmere, nastavljen za to! — Sola se prične v fari zaradi trgatve in drugih poljskih del šele 4. oktobra. Da bi le potem starši redno pošiljali mladino k pouku. A žalibog, da se nekateri vse premalo brigajo v tem oziru za šolske otroke. Doma jih preobkladajo z delom, da otroci telesno zastajajo, v šole jih pa ne pošiljajo. Ni čuda, če posirove in podivjajo. Starši so sami največ tega krivi! C. kr. okrajni šolski svet v Krškem je izdal za šolarje in šoli odrasle otroke prav umesne odredbe, ki pa bodo imele le takrat svoj uspeh, če bodo starši v to poklicane oblasti pri tem podpirali.

Delničarje pri Piherku. Prav malokdaj prinese Vaš cenjeni »Domoljub« kaj novic s Koroške, tako da se že res bojimo, če ne mislijo na Kranjskem in drugod, da smo zasnivali s kraljem Matjažem stoletno spanje. Toda ne tako! Ako se smemo malo pohvaliti, moramo povedati, da prav pridno delamo, ker hočemo in moramo nadomestiti fante in može, ki so v vojaški službi. Seveda je hudo, a upanje na boljše čase daje novo moč.

Tudi vojska je že zahtevala svoje žrtve od nas. Padli so 4 junaki, ki so dali svoje mlado življenje za živlasega cesarja, za vero in domovino svojo. Bog bodi njihov obilni plačnik!

Judenburg. Zapuščinske predmete padlih, ujetih, ranjenih in odpuščenih vojakov 17. pešpolka lahko svojo rodiljico na dom, ako napravijo prošnjo, naslovljeno na: Ersatz-baon des Inf. Reg. Nr. 17 in Juden-burg. Prošnja mora biti potrjena od županstva in mora biti v nji natančno ime in priimek vojaka, ki hoče prosilec njega predmete imeti, dalje stotnija, pri kateri je dotičnik služil, predno je odšel na bojno polje, in s katerim Marsenbaonom je šel. Navesti je tudi treba, ali je dotičnik zapustil kovčeg ali samo zavoj. Seveda tudi ne sme manjkati natančnega naslova, kamor naj se pošlje. Vse drugo pa je nepotrebno. — Prošnje so lahko pisane slovenski.

IVERI.

Marsikdo bi ne bil prevzet, če bi bil v svojem življenju le enkrat umrl. Videl bi bil, kako lahko svet brez njega izhaja.

Nikogar ni sram reči: moja roka ali noga mi je zaspala; vsakdo pa se sramuje priznati: moja pamet ali moja ljubezen do bližnjega mi je zaspala.

Listek

Iz časov čarovnic.

Črtica iz naše preteklosti.

Spisal Podgoričan.

(Dalje.)

Gruča Dvorjancev se je začela valiti po vasi; moške s stisnjenimi pestmi in grozečimi pogledi; a ženske so pomirjevale besneče moške, zastavljale jim pot ali jih vlekle nazaj. Toda zaman! Ta in ona je zletela stran poti, da je bridko zastokala vsled brce ali sunka.

»Pogini, čarovnica!«

Malo prej, preden se je razjarjena gruča privabila do hiše, je bila prisopela Mahnečka do Lucije in ji s strahom velala: »Lucija! — Skrij se! — Beži! — Ubili te bodo!«



Pogled v indijsko taborišče.

Lucija se začudi in se zasmeje nedolžno: »Ali noriš, Mahnečka?«

»Le poglej skozi lino, pa boš videla in slišala! Na te gredo!«

Ko se je Lucija ozrla skozi okence, je Mahnečka smuknila iz hiše, da bi je sosede ne dobili pri nji in tudi nje ne obdoli.

Lucija osupne: »Kaj neki hočejo? Ali me bodo zares?«

Groza jo obide, ko sliši vzklike ogorčenja in grožnje, ko vidi žugajoče pesti in srdite obraze.

»Na grmado ž njo! Sežgimo coprnico! Ali smo te zasačili, služabnica hudičeva, ki si nas z ledenim zrnjem zasula in zele-no žito omlatila?«

Sedaj je pa zaslutila, za kaj gre. Stresne se, skoči od okna h vratom, jih zaloputne in zapahne.

»Nedolžna!« si je mislila Lucija. »Nedolžna kot dete, sedem dni staro in krščno! O sveta moja patrona in vse svetnice, pomagajte mi!«

In tedaj je zažvenketalo tisto okence,

ki je gledalo na vas. V kočjo je priletel kamen, a šipe v svinčenih okvirih so se razletele na tisoče koscev.

Lucija krikne na ves glas, ali kdo naj jo sliši, kdo naj se je usmili, kdo naj jo reši, ko so pa vaščanje, njeni sosede, stali pred vrati in pod oknom ter vpili: »Ven, baba! — Ven copernica! Ti si nam točo naredila!«

»Pustite jo! Za božjo voljo jo pustite, da nam še kaj hujšega ne napravi!« so vpile ženske in vlekle moške nazaj.

Toda zastoj!

»Kaj naj še napravi? . . . Ali je še kaj hujšega kakor toča, ko ne bo ne močnika, ne ješprenja? Ko bodo otroci jokali in mrli lakote? Ko bo krulilo po praznem želodcu in ko ne bo več semena za novo setev in ko bo vsega konec?«

Tako grozno bodočnost so si slikali obupni Dvorjanci in z nepopisnim srdom tiščali za njo, ki jim je vse to povzročila, ki jim je prinašala točo.

»Le po nji! Sami si naredimo pravičo! Ali ne greš ven!«

je imela zveze, pomagajmo ji, da bo prej pri njem!«

Potem jo je še brcnil, da se je preválila.

»Ta ima zadosti,« je potrdil Muhič. »Ta ne bo več coprala, ne bo več vsipala toče.«

To je pretreslo moške, da so jim omahnile roke in odnehale pesti. Do takrat so pa bile že priletele ženske iz cele vasi skupaj z vikom in krikom.

»Tako ste jo! Ubili kakor psa!« vzklikne obupno Mahnečka, ki se je čutila prizadeto, ker je izdala Lucijino skrivnost.

»Ubijalci! Ubijalci!« vikne Polona in tleskne s povzdignjenimi rokami. »O, sveta Pomagalka! Nedolžno žensko ste ubili!«

Moške so se nekoliko v zadregi molče spogledovali.

Samo Škander ni mogel prenesti očitanja in se stogoti:

»Nedolžna? . . . Pa čarovnica! . . . Ali si tudi ti ena izmed tistih?«

Oči so se mu lesketale besnosti in roke pestile. In kar proti Poloni je silil.

Muhič ga je prijel za roko in ga zadrževal: »Pusti jo! . . . Ena je že zadosti!«

»Ka-aj? — Ena! . . . Vse od kraja, da bomo imeli mir!«

Moške so ga obstopili, ko so videli, da besni in postaja nevaren.

»Škander, bo že za enkrat! . . . Imel boš dovolj sitnosti zaradi nje! — No, pa se te bodo druge bale, kar jih je še,« so ga pogovarjali moške.

Ženske so se pa ukvarjale z Lucijo. (Dalje.)

Najlepša cvetka.

Ti Avstrija si vrt grajen, z najlepšim cvetjem zasajen; a vedno nate tat preži, kedaj da cvetke trgati bi.

»Aha, zdaj priliko imam,« tako si mislil je Taljan: »Naj cvetje Avstrija nam da, Italja z njim bo kinčana!«

Pa zopet se pojavi kdo. šopiri se kot Lah drzno; pomoč bi on rad Lahu dal, da z njim bi rožce skupno bral.

A stražo vrtec ta ima: vrtnarja vrlo skrbnega, ki vrta nikdar ne pusti, da tat se cvetk ne polasti.

Prekrasen vrt — ti Avstrija, si s cvetkami okinčana: Ljubljana cvetka — cvetka Trst! O čuvaj vaju božji prsi!

Še ena cvetka vzklikla bo, ki vsem najbolj še mila bo. Naj raste brzo roža ta —! Veš ktera? — Zmaga skorajšna!

Frančiška Rebolj.

Slike in črtice z bojišč.

Vojska in ples.

S tirolskega bojišča piše Anton Sluga v imenu mnogih tovarišev sledeče:

Dragi »Domoljub«! Pošljamo Ti zahvalo, da nas tako redno obiskuješ, in pristrčne pozdrave; obenem pozdravljamo vse čitatelje »Domoljuba«. Veselejo nas novice, ki nam jih donášaš tu sem; žalibog, da je še katera zraven, da človek kar ostrmi, ko jo čita. Brali smo n. pr., da se je v zgornji Istri na Primorskem v H. vršila neka veselica s plesom in prid ponesrečenim vojakom soške fronte. Da so ljudje, ki se revnih vojakov spominjajo, je sicer lepo; toda čudno, da ravno s plesom! Namen je sicer dober; toda ali odkupi tisti denar pokvarjenost, ki se je mogoče tisti dan dovršila? Človek usmiljenega srca ne potrebuje veselice, da dobrote deli. Lahko bi se denar na drug način skup spravil za uboge vojake, ne pa ravno s plesom.

Ko sem se nahajal na dopustu prve dni v avgustu, sem z žalostnim srcem opazil življenje in vedenje mladine. Ples in ples — pa še v tem usodnem, hudem času! Sliši se pa venomer tarzanje, kaj bo letos, ker toliko časa dežja ni? Kaj misliš, drago ljudstvo, da ti bo Bog dal dež zato, da se ti prah zmoeči, da se židane oblike ne pokvarijo? Moji Bog, moj Bog, usmili se vsaj nedolžnih otrok! Ali ni več enega moža doma, ki bi imel vsaj toliko poguma, da bi tistim fantom, ki se jokajo, ko cigareto kade, in tistim dekletom, ki jih zdaj ples veseli, malo peruti postrigel! Tega so krivi starši več kot mladina; to lahko vsak prizna. Ljubi otroci, bratje in sestre, žalibog tudi marsikakšna žena! Odprite malo svoje oči in vrata svojega srca, pa pomislite: Ko ste vi najbolj plesali, je morda eden vaših dragih na bojišču za dan je pozdrave proti domu pošiljal. Ko si svojo umazano kožo na ples nosila in ponujala, je lahko tvoj oče, brat ali mož, ki te je tako ljubil, da mu je bilo večje trpljenje to, ker te videl več ne bo, kot pa rane same, — junaške smrti umiral. Kamen občuti, zemlja se stresa, še zvonovi molčijo, na vse to se pa plesi vršijo. Oh, dragi moji, ko bi vi videli in slišali trpljenje vaših dragih na bojišču, bi se vam utrnila solza sočutja in ljubezni, ako nimate jeklenega srca. Malo čez dve leti je, ko je bil naznanjen dan ločitve. Marsikatero oko je mokro postalo oni dan, ko je mnogo od njih za vselej vzelo slovo; marsikakšna zvestoba se je tudi prelomila in obljuba ne izpolnila. To izpričujejo žalostni slučaji, ki so se že pripetili: ko je oče na dopust prišel, je pa dobil doma nepoznančeka. Kaj je temu krivo? Nič drugega ne kot oddaljenost od Boga, zanemarjanje sv. zakramentov in slaba prilžnost. —

Pristrčne pozdrave pošljamo vsem poštenim ženam in dekletom ter vsem

ostalim v domovini slovenski fantje in možje pri c. in kr. telefoničnem oddelku.

Spomini na prejšnje čase in prošnja.

Jožef Potrebin od Sv. Križa pri Litiji prosi, naj priobčimo to-le pismo, ki je pisano v strelskem jarku 3. avgusta t. l.: »O spoznanju vojaka, ki živi daleč v Italiji. — Spominjam se srečnih let, ki sem jih preživel v svoji rojstni hiši, in svojih ljubih domačih, katere sem poprej morda brez vsakega povoda žalil; a zdaj prosim odpuščenja. Tukaj človek spozna, koliko je vredna dobra materina vzgoja, koliko molitev in sv. maša. Ljuba mama! Poučite moje sestre in brate, da bodo lepo molili in k sv. maši hodili; v molitev naj sprejmejo tudi mene in nas vse, ki se vojskujemo za domovino. Dajte tudi za sv. mašo, kedar Vam bo le kaj mogoče. Samo to bo pomagalo, da nam bo vse po sreči šlo, da bomo lažje prenašali težave, da se bomo še srečno videli in skupaj živeli v milosti božji v prelepi slovenski deželi.

Pozdravljam Vas, vse sosede in farane iz strelskega jarka.



Gospodarske stvari.

Gospodarski in tržni pregled.

List »Reichspost« je priobčil dne 5. t. m. zanimivo pismo Prusa Oldenburg-Junuschan o sedanjih nemških gospodarskih razmerah. Ker je pismo tudi za nas zanimivo, ga priobčujemo: Nobena obrt ne more prespevati, če se vedno vmešavajo ljudje, ki ničesar o tem ne razumejo, z vedno novimi odredbami. Tako se godi zdaj našemu kmetijstvu. Hira in negova proizvodna moč tem bolj peša, čim bolj se množe slučaji, da vodijo naše gospodarstvo možje, kateri ga ne razumejo ali imajo pred očmi le politične ozire. Menim, da nemško ljudstvo veliko več trpi pod to tolikanj hvalisano organizacijo, kakor bi trpelo, če bi bilo manj teh organizacij in bi odločevali le sami stanovi. Ni mogoče vseh 65 milijonov Nemcev spraviti v isti gospodarski koš. Delo, ki dá sicer tisočem razumnih ljudi zadosti opravila, se ne dá nadomestiti z zadrugo z omejeno zavezo, ki na stroške vseh v zlatu plava, ki pa svoje sposobnosti za delo ni dokazala. Ko sem leta 1914. priporočal, da bi zasegli vse žito, ki se bo prodalo, so mi rekli: »Vaša stara napaka, vedno ste preodločni!« — In zdaj? Precej, ko kakšna stvar malo pomiga, se že vrže na njo družba, ki ima edino pravico kupiti jo, vzame v najem hišo, kupi stole za seje, se dá fotografirati, vsak član dobi 40.000 K plače, in stvar, katero so dobili v roke, je izginila s trga in se dobi le za ceno, s katero se nobeno drugo oderuštvo še primerjati ne dá. Ves državni urad za prehrano se mi zdi napačen. Ministrstva bi bila za to veliko bolj sposobna. Saj imajo sposobne delavce. — Kaj se je do zdaj posebnega doseglo? Veliko tisoč ton žita se je pokvarilo, ker niso imeli pripravnih skladišč. Na milijone centov krompirja je zmrznilo in segnilo, veliko mesa se je pokvarilo, sladkor je izginil, sočivje smo

morali dobiti iz Holandske, ko je domače segnilo. Meso in mast so s silo končali. Ne more biti boljše, če ne bodo s prešiči, ki dajo dve tretjini vsega mesa, drugače ravнали. Zavoljo krika: »Prešič je človekov sovražnik!« (ker je tudi žito), so prešiče pobili. Potem so postavili tako nizke najvišje cene, da se ni izplačalo prešičev rediti in pitati; nazadnje so še prepovedali doma klati. Ne more biti boljše, dokler ne bodo vsega nazaj prekomandirali. Tudi sedanja živili kmetom pusti, je nepotrebna pomanjkljivost. Sploh je neumno, če se cene brez ozira na rejo in proizvodnjo določijo. Če so proizvodni stroški za 100% višji, se z določitvijo najvišjih cen blago in živila le iz trga spravijo. Ljudem branijo prosto kupovati, toda društva, ki imajo monopol, zahtevajo še višje cene. Ali ni škandal, da se je ječmen plačal po 20 mark, za izdelke se pa zahteva po 100 mark. Menim, da se za božate v mestu in na deželi sploh ni treba brigati, delavci bodo pa zadovoljni, če si morejo za svoj denar soloh kupiti kar rabijo. Delavcem na kmetih (v Nemčiji), o katerih so vedno vpili, da jih gospodarji odirajo, se ni še nikdar tako dobro godilo, kakor sedaj; delavci v mestih imajo zdaj večjo plačo. Tudi slednjim ni toliko na tem, če so živila draga; glavno vprašanje je le, če se res dobi in sicer brez večurnega čakanja, ki tudi kratki zaslužek. Res slabo se godi le onim, ki imajo stalno plačo, ki je prenizka ali ki imajo sploh slabe dohodke. Zato so reveži umetniki, učitelji, pisatelji in mnogi uradniki. Tem naj se najprej pomaga. Zato ni prav, če se ovirajo roke, ki bi jim rade dale, pa ne smejo.

To zanimivo pismo je šlo po nemških in naših časopisih.

Mlade delavne vole, žive pasme, starejše breje telice in plemenske biki vseh psem zamenja v večjem številu za klavno živino »Kranjsko deželno mesto za dobavo klavne živine v Ljubljani«. Živinorejci, ki imajo starejše, težke vole, se pozivljajo, naj jih oddajo »Kranjskemu deželnemu mestu za dobavo klavne živine«, da dobe namesto njih mlade, čvrste, delavne vole. Živinorejci si lahko ogledajo vsako soboto popoldne delavne vole v Ljubljani ter jih tu tudi lahko prevzamejo. Klavno živino pa lahko obenem oddajo v Ljubljani ali pa pri prihodnji vojaški dobavi, ki se vrši v njih okraju. Na tak način se tudi zamenjajo breje telice in plemenski biki. »Kranjsko deželno mesto« pa tudi proda omenjeno živino živinorejcem, če nimajo klavne živine v zameno. Živinorejci naj se oglašajo za pojasnila, preden si ogledajo živino, v centrali »Kranjskega deželnega mesta« v Ljubljani, Turjaski trg št. 1, osebno ali pa pismeno.

Pomanjkanje vreč postaja vedno občutnejše. Pokupujejo se že vreče po kmetih in izvažajo iz dežele. Ker utegnemo na ta način priti v veliko zadrego in se ne bodo niti domača živila in krmila več mogla razpošiljati, ako gre tako dalje, je nujno potrebno, da se ohranijo vse vreče doma. Na budimpeštanski borzi se plačujejo vreče že po 4 do 5 K. Zato pa je nujno želeti, da ostanejo vse vreče doma, ker jih

pozneje ne bo več mogoče kupiti za pošte-no ceno.

Kranjsko deželno mesto za krmila v Ljubljani je pričelo poslovati in ima svoje prostore na Turjaškem trgu 3., II. nadstr.

Konji. Vojno ministrstvo je dovo-lilo, da smejo poljedelci še nadalje ob-držati konje, ki so jim bili dani za polj-ska in gozdna dela, četudi bi bila leti-na že pospravljena. Konje bodo vzeli, kadar bo iz vojaških razlogov brezpo-gojno potrebno.

Zavod za domače gospodinjstvo otvorijo dne 24. septembra v Škednju pri Trstu. Sprejetih bo 30 mladenk, ki se bodo vežbale v domačih in gospo-dinjskih poslih. V ta namen se bo po-rabilo poslopje bivšega vrtca »Lega-nazionale«, ki se je primerno preure-dilo.

Krompir. V 36. številki smo navedli ministrsko naredbo, ki določa cene za meterski stot pri prodaji na debelo. Deželna politična oblast je pri prodaji na drobno določila naslednje cene: V nadrobni prodaji krompirja avstrijske letine 1916, to je kadar se prodaja v množinah pod 1 meterskim stotom po-rabnikom, se naslednje najvišje cene ne smejo preseči: Cene v vinarijih za 1 kg zdravega, primerno suhega krom-pirja brez prsti in kali, razun rogličar-jev za čas od 1. septembra 1916 do dne 15. septembra 1916 prebran, čist in naj-manj velik kakor kurje jajce 15 vin., neprebran 13 vin.; od 16. septembra 1916 do 28. februarja 1917 prebran, čist itd. 12 vin., neprebran 10 vin.; od 1. mar-ca 1917 prebran, čist itd. 14 vin., ne-prebran 12 vin. Za nadrobno prodajo krompirja določene najvišje cene se tu-di pri vseh drugih prodajah krompirja avstrijske letine ne smejo preseči. Na Avstrijsko uvožen krompir se sme v nadrobni prodaji prodajati samo za najvišje cene, ki so določene za tuzem-ski krompir. Izjeme so dopustne samo z dovoljenjem ministrstva za notranje stvari. Prestopki tega ukaza se kaznu-jejo.

Najboljša in najsigurnejša prilika za štedenje:

Ljudska posojilnica

Ljubljana

Miklošičeva cesta štev. 6

(tik za frančiškansko cerkvijo)

sprejema hranilne vloge, za katere lamci dežela Kranjska, in jih obre-stuje po 4 1/2% brez kakega odbitka.

Uradne ure od 8. zjutraj do 1. popoldne.

Glej inserat!

Tedenska pratika.

Petek kvaterni, 22. septem-bra: Sv. Mavricij, muč. († 287.) — Sv. Tomaž iz Vilanove. († 1555.)

Sobota kvaterna, 23. septem-bra: Sv. Tekla, devica in muč. — Sv. Lin, papež.

Nedelja, 24. septembra, 15. pobinkoš.: Evang.: Jezus obudi mladeniča v Najmu. Praznuje se spomin B. D. M., rešit. ujetnikov (de Mercede).

Ponedeljek, 25. septembra: Sv. Firmin, škof in muč. († 290.) — Sv. Pacifik († 1721.)

Torek, 26. septembra: Sv. Ju-stina in sv. Ciprijan, muč. († 304.) — Sv. Jozafat. (1632.)

Sreda, 27. septembra: Sv. Koz-ma in Damijan, muč. († 303.)

Četrtek, 28. septembra: Sv. Venceslav, vojvoda in mučenec. († 936.) — Sv. Marcijal, muč.

Solnce vzhaja ob 5. uri 52 m.; zahaja ob 5. u. 55 m.

Luna: Mlaj 27. sept., ob 8. u. 34-m. dop.

Sv. Tekla, devica in muč.

Sv. Tekla je živela v I. stoletju po Kristusu. Ustno izročilo jo navaja kot prvo, ki je med nežnim spolom kljubovala smrti ter za sv. vero darovala življenje. Imela je bogate starše v Ikoniju (Mala Azija), slovela je po izredni le-poti. Ko je bila že zaročena in obljubljena v zakon nekemu premožnemu mladeniču, je prišla iz radovednosti k pridigi sv. apostola Pavla, ko je ravno govoril o božjem Odrešeniku. Razsvetljena od zgoraj je bila takoj prepričana o resničnosti sv. evangelija ter se je dala krstiti. Sv. apostol je bil njen duš-ni vodnik. Njegove navduševalne be-sede o izredni vrednosti sv. devištva so jo nagnile, da se je odpovedala svet-nemu ženinu.

Da bi ne bila izpostavljena jezi bivšega ženina in nevolji poganških staršev, se je umaknila v Rim. Vse kar je imela, je obrnila v prid revežem in v dobre namene.

Naznanjena je bila poganskemu sodniku, da je kristjana; sodišče jo je obsodilo na smrt na grmadi. Ko se je imela obsodba izvršiti, se je vedrega obraza prekrizala ter skočila v pripravljene plamene; toda zgodilo se ji ni nič. Hud nativ je pogasil ognjeno gr-mado, gledalce pa pregnal domov. Na-to so vrgli nežno devico v gledišče pred divje zveri; a lačne živali so legle k njenim nogam ter se ji prijazno las-kale.

Brezsrčni sodniki še niso mirovali. Privezati so jo dali podivjanemu volu na rep; žival so nato dražili z razbelje-nim železom, da bi jela divjati; a osta-la je mirna in se ni premaknila. — Še novo kazen so si izmislili za sv. devi-co. Pahnili so jo v jamo, polno strupe-nih kač; Tekla se prekriza in kače se je niso dotaknile.

Ko je sodišče spoznalo, da nič ne opravi, je bila Tekla izgnana iz mesta.

Preselila se je v Selevcijo v Mali Aziji, kjer je po bogoljubnem življenju — kakor pravi ustno izročilo, »v miru za-spala«, stara čez 90 let.

Sv. Teklo kličemo kot prvenko mu-čenic na pomoč pri umirajočih.

Najnovejše z bojišč.

Novi boji na Sedmograškem jugo-vzhodno od Hatzega se razvijajo ugodno za nas. — V Karpatih so se zlomili po-novni ruski naval.

4000 ujetnikov. Armada generala Bothmerja (bojna črta našega prestolona-slednika) je ujela nad 4000 ruskih vojakov.

Bitka na Krasu. Tudi četrti dan (17. septembra) so naši branilci vztrajno držali vse postojanke. Preizkušeni polk 87. si je zaslužil ugledno priznanje in čast ob obrambi sovražnega naskoka pri Lokvici.

To in ono.

Luse stlela. Mali Polde s Suhe, ki se je naučil šele nekoliko govoriti, ima dva brata v cesarski službi na bojišču. Če ga vprašajo: Polde, kje je tvoj brat Janez? — odgovori: »Luse stlela.« — Na vprašanje: Kje je pa Lojze? — se odrože: »Lahe stlela.«

Zanesljiv pomoček. Upnik: »Kdaj mi boste vrnili že davno posojenih dvajset kron?« — Dolžnik: »Nikar me ne nadlegujte zaradi te malenkosti; jaz vas vidim sleherni večer do enajste ure pivo piti — vrček za vrčkom. Osta-nite doma in pijte vodo, pa imate tistih dvajset kron v enem tednu skupaj!«

Grlo v roki. Govornik (v družbi treznosti): »Kdor se že noče alkohola čisto vzdržati, naj sevadi vsaj v treznosti, kajti vsak pošten in moder člo-vek mora grlo vedno v roki imeti.«

Kaj je življenje? — Življenje je neozdravljiva bolezen, na kateri vsa-kdo umrje; izvzeti so tisti, ki še niso rojeni.

Različen vzrok. A: »Meni je slabo v želodcu; nemara sem kaj napačnega sne-del.« — B: »Meni pa menda zato, ker ni-sem nič pravega jedel.«

Dobro se je odrezal. Žan: »Gospa, danes se mi je sanjalo, da sem dobil za novo leto od gospoda škatljo smodk, od vas pa dvajset kron.« — Gospa: »Na sanje se ni zanašati; navadno se zgodi ravno narobe.« — Žan: »Potlej pa dobim najbrž od gospoda dvajset kron, — pa od vas škatljo smodk!«

Vprašanja in odgovori.

Č. v Ž. Je težko ustreči; kajti če začne-mo, se jih bo kmalu oglasilo sto. Sicer bi pa Vaša prošnja morala biti utemeljena in potr-jena od g. župnika in od županstva, pa bi še potem komaj kazalo.

G. A. — Škofja Loka: Majhen recept, kako se prireja milo, smo bili že objavili v oddelku »Za naše gospodinj« v številki 5. le-tošnjega »Domoljuba« str. 66.

Št. A. — v Žičah: Pismo na Malto se ne pošlje naravnost, ampak potem Svice. Vzeti morate dve kuverti: na notranji naj bo na-slov na ujetnika, na zunanji pa: Hauptpost-ant Bern — Schweiz.



1. The first part of the paper is devoted to a general discussion of the problem of the existence of a solution of the system of equations (1) for arbitrary values of the parameters α and β . It is shown that the system of equations (1) has a solution for arbitrary values of the parameters α and β if and only if the condition $\alpha + \beta = 1$ is satisfied.



Wetter: 1. Regen (2. Sonne)
mit wechselndem Wind;
gefühlt sehr warm, sogar
im Schatten zu warm.



1. *Chlorophyll* is present in the
 2. *cytoplasm* of the cell.
 3. *Chloroplasts* are found in the
 4. *stroma* of the chloroplast.
 5. *Chlorophyll* is present in the
 6. *stroma* of the chloroplast.



Debtors' liability.

Kristina Konec a *Dr. Kristina*. Vlasti poznali smo Kristinu Konec v Ljubljani mnogo prej, ko ni bila še medicinska sestra, ampak je bila profesorica biologije, profesorica kemije, profesorica fizike. Kristina je bila v naših krajih prva. Šele v Trzinu na zvečer profesorica biologije. Čena ji je bilo 40 let.

LITERATURE CITED

London, 13. sept. 61. 37. 29. 19. 62.
Paris, 14. sept. 61. 74. 7. 15. 30.

Blizajo se veliki dnevi sreče!

Novih sredstev Avstrijskega rdečega križa	300.000	in	500.000	kron
Turških sredstev	200.000	in	400.000	frank
3% zemljiških sredstev iz l. 1934	90.000	in	90.000	kron
3% zemljiških sredstev iz l. 1939	60.000	in	100.000	kron

17 žrebanj vsako leto! Svota glavnih dobitkov 1. 1917:
2.230.000 kron oziroma frankov.

Mesečni obrok samo K 7.— oziroma K 3.75.

7b. *Priloga k temu izjavi* (Zahtevajo vsakega vrstnega in je izjavi izjavi kakor pri letnih in v skladu z izjavi) (Zahtevajo vsakega vrstnega in je izjavi izjavi kakor pri letnih in v skladu z izjavi)

東京11月2日 東京新聞 東京11月2日 東京新聞 東京11月2日 東京新聞

VZAJEMNA ZAVAROVALNICA

proti požarnim škodam in poškodbi cerkvenih zvonov
Ljubljana, Dunajska cesta 17, Ljubljana.

Zaščitvena sprejema proti požarnim škodam : 1. varnostne inštalacije stavbe kakor tudi stavbe med drugim zgledno, 2. var premojno blago, mobilija, polske orodja, stroje, živino, vrtnote in enake, 3. varstvene priklone, žita in krmo, 4. varstvene proti prelozom, 5. sprejema tudi zavarovanja na življenje, zdravila, delovne in druge kombinacije in proti nevarnostem, varstvena podjetja, obrti kakor tudi posamezne osebe na delo in njihove stvari, zavarovanja, od katere ima tudi delalni odber kmetijsko področje.

Varnostni zakonik in določila, ki so znane iz 1912 K 675.236/17, so poškodbe kmetom 1. 1912 K 675.236/17.

Povzedež: Turin; čimvečje zanimanje za ta edini slovenski zavod, tembolj bo rasteł zaklad.

Ariporočamo

*Kolinsko kavino primes
v korist obmejnim Slovencem!*

Izurjen mlinar
išče v najem
dobro idoč

Mlin

Ponudbe na
Jožefa Šenk,
mlinarja, Pod-
koren p. Kranj-
ska gora. 2212

Krompir, peso, korenje, repo,
pleve in želod

kupuje

Prva kranjska svinjerejska družba
Ljubljana, Dnajska cesta št. 29.

GORČEVA



**KOLESA PRIZNANO NAJ-
BOLJŠA SEDANJOSTI ***

A. GOREC

LJUBLJANA MARIJE TERE-
ZIJE CESTA ŠT. 14 NOVI SVET
NASPROTI KOLIZEJA-ZAH-
TEVAJTE PRVI SLOV. CENIK
BREZPLAČNO

Ustanovljeno leta 1893.

Ustanovljeno leta 1893.

Vzajemno podporno društvo v Ljubljani

reg. strovana zadruga z omejenim jamstvom
sprejema in obrestuje hranilne vloge po

Rentni davek plačuje iz svojega.
Zunanjim vlagateljem so za pošl-

4³/₄ %

ljanje denarja na razpolago brez-
plačno položnice poštne hranilnice.

Zadruga dovoljuje posojila v odsekih na 7¹/₂, 15 ali 22¹/₂ let, pa tudi izven
odsekov proti poljubno dogovorjenim odplačilom. — Dovoljujejo se ranžijska
posojila proti zaznambi na plačo in zavarovalni polici ali proti poroštvu.
Prospekti na razpolago.

Društveno lastno premoženje zraša čez 600.000 K. Deležnikov je bilo koncem leta
1913 2492 z 17406 deleži, ki reprezentujejo jamstvene glavnice za 6.788.340 K.

Načelstvo:

Predsednik: Andrej Kalan, prelat in stolni kanonik v Ljubljani.

I. podpredsednik:

II. podpredsednik:

B. Remec, ravnatelj slov. trg. šole v Ljubljani;

Karol Pollak ml., tovarnar v Ljubljani.

Člani: Ivan Dolenc, c. kr. profesor v Ljubljani; Zafe Albin, c. kr. rad. oficijal v Ljubljani; Anton Kralj, taj-
nik Zadrugne zveze v Ljubljani; dr. Morhar Alojzij, gimn. profesor v Ljubljani; dr. Jakob Mohorič, odvet-
niški kandidat v Ljubljani; dr. Fran Papež, odvetnik v Ljubljani; Ivan Šušnik, strojni kanonik v Ljubljani;
Anton Šušnik, c. kr. g. profesor v Ljubljani; dr. Viljem Schweitzer, odvetnik v Ljubljani; dr. Aleš Ušeničnik,
prof. bogoslovja v Ljubljani; Fran Verbič, c. kr. gimn. prof. v Ljubljani; Ignacij Zaplotnik, katehet v Ljubljani.

Nadzorstvo:

Predsednik: Anton Kržič, c. kr. profesor in kanonik v Ljubljani. — Člani: Anton Čadež, katehet v Lju-
bljani; K. Gruber, c. kr. in rad. oficijal v Ljubljani; Ivan Blaker, profesor v Ljubljani; Avguštin Zajc, c. kr.
rad. rovident in posestnik v Ljubljani.

Suhe gobe,

črno in rdečo deteljo, kumno, janež, repno,
korenjevo, razna travna in druga domača se-
mena, prazne vreče kakortudi vse vrste dežel-
nih pridelkov kupuje SEVER & Urbanič Ljub-
ljana, Wolfova ulica 12. 1895

Zelo dobro VINO,

kislo vodo „SILVA“-vrelec in
SADJEVEC

razpošilja A. Oset, posestnik in lastnik
slatine, Guštanj, Koroško. 2033

Dobro „IKO“ uro

vsak občuduje in zaželi, kajti ona je
mojstrsko delo urarske umetnosti!

Razpošilja se po povzetju zamenjam!
Neugajajoče

Velika izbira ur, verižic,
prstanov, lepoticja, daril
itd. v velikem

krasnem ceniku,

katerega zahtevajte za-
stoj in poštine prosto.

Zlato uro zastoj!

Natančneje v krasnem ce-
niku, ki se pošlje zastoj
in poštine prosto.

Lasna znamka „IKO“ svetovnoznana.

*Tako sodijo vse stranke: Tisoč takih
pisem Vam lahko pokažem.*

90 letih še ni popravila potrebna.

*Moji znanci so zelo iznenadeni, da ona ko-
vinasta ura, katero sem pri Vas kupil K 410,
še ni bila popravljena in gre vedno dobro.
Pošljite mi sedaj ravno tako za mojega ne-
čaka. Vsoto K 410 pošljem istočasno po
poštni nakaznici na Vas.*

Vas najlepše pozdravljam

Skaričev pri Krapini. Franc Mlinarič, pos.

Vse ure so natančno preizkušene!

Svetovna razpošiljalnica

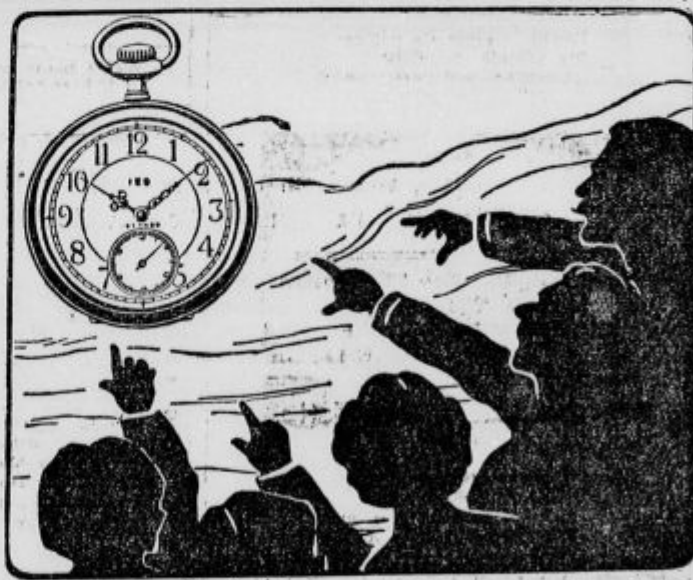
Lasna protokofirana tovarna ur v Sveci.

H. SUTTNER samo v LJUBLJANI št. 1.

Nobene podružnice.

Svetovnoznana radi razpošiljanja dobrih ur.

Nobene podružnice.



Gospodarska Zveza v Ljubljani

ima v zalogi sledeča krmila:

Orehove trepine (cefe) v ploščah po K 84— za 100 kg brez vreč.

Rapsove trepine v ploščah po 76 K brez vreč A 100 kg.

Koruzna storžna mešana A 37— za 100 kg z vrečo vred.

Koruzne trepine v ploščah A 50— za 100 kg brez vreč.

Olupke sladkorne pese in vrečah po 50 kg A K 53— za 100 kg brez vreč.

Sledkerno krvno kloro po 51 60 K za 100 kg z vrečama vred.

Poljedelci! Naročajte pri Gospodarski zvezi semena, ječmen, domačo in nemško deteljo, grahico in semensko koruzo za zeleno krmno.

Kmetovalci! Preskrbite si od Gospodarske zveze kajnlito, kalijevo sol, 8% kalijev, 19—26% mineralni in kostni superfosfat, mešana gnojila, zlasti 14% žlindro, ki se dobi v papirnatih vrečah po 50 kg za K 10— A 100 kg z vrečo vred. Naročniki naj dostavljajo lastno vrečo franco naš naslov, sicer se naročila ne bodo mogla izvršiti, kar železnica v papirnatih vrečah blaga ne sprejema. Dohi se tudi v platnenih vrečah po 13 20 K A 100 kg z vrečo vred.

Odšlej prodaja knjižico „Živnorejci in vojna“ Katoliška tiskarna.

Gospodarska zveza pa nakupuje tudi po najugodnejših cenah koruzne storže, ajdove, presene in druge pleva.

Poljedelske stroje, motorje, mlatilnice itd. naročajte le pri Gospodarski Zvezi.



5 vinarjev

(za 1 dopis.) Vas stane glavni cenik, ki se dopolnjuje na zahtevo brezplačno.

Prva tovarna ur

Jan Konrad
c. la kr. dver. zak. Drže 1553 (Četke).

Nikel ali jekl. ure na sidro K 6—, 7—, 8—. Vojno-sponin. nikla, ali jekl. ure K 11—, 12—; armadno rudlj. ure iz nikla ali jekla K 12. Masiv. orehov. klopeti remont. ure s sidr. K 19—, 20—. Budilka stenske ure v veliki izbiri po nizkih cenah. 3 letno pismono jamstvo. — Pošilja po povzetju. Zam. dovolj ali denar nazaj.

Naginost

Šumenje po ušesih, ne prirojena gluhost, tečenje iz ušes odstranja naglo in zanesljivo slušni fluid Otton zak. zajamč. Zahvalnice vsak dan. Cena izvirni steklenici K 4, s poštnino. Institut Sanas, Rimej Vt., Lerchenfeldstr. 125.

Kupujem orehove češnjeve hruševe javorjeve jesenove hlode

po najvišjih cenah. Ponudbe: HUGON KRALJ, Ljubljana, Wolfova ulica št. 5. 2006



edine dobri in solidni stroji se same „Gritzner“ in „Afrana“ Prednosti: kroglični tek, biserni ubod (Peristidi). Ponk o vzevanju in krpanju brezplačno v hiši. Edina tovar. zaloga šivalnih strojev Josip Petelinc Ljubljana blizu franc. mostu, 3. hiša za vodo. Polna garancija.

500K
 Vam plačam ako Vaš kurjih oves, bradavice in trde kože tekom 3 dni v korenino. Brez bolečin ne odpravi.

RIA-BALSAM.
Cena lončiču z jamstvenim pisnom K 1'50, 3 lončiči K 4'—, 6 lončičev K 5'50.
Potenje nog in rok odpravi ita prašek. Cena K 1'50, 3 skatle K 3'50.
Kemeny Kaschau (Kassa) L., poštni predal 1 819 Ogrsko.
100.000 zabavnic.

Kava

50% ceneje!

Ameriška štedilna kava, lepo dišča, izdatna in štedljiva, 5 kg vreča za poskušnjo s potrebnim sladkorjem vred le K 26—. Po povzetju pošilja A. Schapira izvoz kave.

GALANTA 473, Ogrsko.

Naročajte, Slovence!



Kranjska deželna podružnica v Ljubljani.

n. a. dež. življ. in rečno, nez. in jamst. zavarovalnice

sprejema zavarovanja na doživetje in smrt, otroških dot. rentna in ljudska, neugodna in jamstvena zavarovanja.

Javen zavod. Absolutna varnost. Nizke premije. Udeležba na dividendah pri življenjski zavarov. že po prvem letu.

Stanje zavarovanj koncem 1914 K 173.490.838—

Stanje gar. fondov koncem 1914 K 48.732.922-76

V letu 1914 se je izplačalo zavarovancem na dividendah čistega dobička K 432.232-66

Kdor namerava skleniti življenjsko zavarovanje veljavne kirasli za vojno zavarovanje, naj se vlačno izrisi obse degeri mer. svazopodružnic.

Prospekt zastoni in poštnine prosto.

Sposobni zas'opnik. se sprejmejo po najugodnejšim pogoji.

Marije Terezije cesta 12.

LJUDSKA POSOJILNICA

registrirana zadruga z neomejeno zavzeto

v Ljubljani, v lastnem domu Miklošičeva cesta štev. 6, nasproti hotela „Union“ za frančiškansko cerkvijo sprejema hranilne vloge vsak delavnik dopoldne od 8. do 1. ure in jih obrestuje po

Vloge v „Ljudski posojilnici“ se polnoma varno naložene, ker posojilnica daje denar na varna posojila na deželi in v mestih.

4 1/2 %

Rezervni zakladi znašajo okroglo bron 800.000—. Stanje hranilnih vlog je bilo koncem leta 1915 23 milijonov kron.

brez odbitka rentnega davka, katerega plačuje zavod sam za svoje vložnike, tako da dobe le-ti od vsakih 100 kron čistih 4 krone 50 vinarjev na leto.

„Ljudska posojilnica“ sprejema vloge tudi po pošti in daje za njih vplačilo na razpolago poštne položnice. Sprejema tudi vloge na tekoči račun ter daje svojim zadrugnikom posojila proti vknjižbi z amortizacijo ali brez nje na osebni kredit proti poročstvu ali zastavi vrednostnih papirjev. — Menjice se eskomptujejo najbolje.

